

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 6Cdo/49/2023                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 8820200231                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 26.09.2024                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Terézia Mecelová         |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2024:8820200231.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Mesta Vranov nad Topľou, Vranov nad Topľou, Dr. C. Daxnera 87/1, IČO: 00 332 933, zastúpeného advokátom JUDr. Ing. Michalom Plentom, Vranov nad Topľou, Sídliisko Okulka 19/42, proti žalovanej M. D., narodenej XX. C. XXXX, H. U. F., M. XXXX/XX, o vypratanie nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 10C/4/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. júna 2022 sp. zn. 13Co/26/2022, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 15. júna 2022 sp. zn. 13Co/26/2022 a rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou zo 14. septembra 2021 č. k. 10C/4/2020-50 v časti zamietnutia žaloby o vypratanie nehnuteľnosti a v časti trov konania zrušuje a vec v rozsahu zrušenia vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. septembra 2021 č. k. 10C/4/2020-50 I. zastavil konanie v časti o zaplatenie istiny 1 079,90 eur, II. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1 079,90 eur od 28. januára 2020 do 13. februára 2020, zo sumy 1 045,88 eur od 14. februára 2020 do 26. februára 2020, zo sumy 845,88 eur od 27. februára 2020 do 29. apríla 2020, zo sumy 626,17 eur od 30. apríla 2020 do 22. júna 2020, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, III. zamietol žalobu v časti o uloženie povinnosti žalovanej vypratať a odovzdať žalobcovi byt č.XX, vchod 1, poschodie X v stavbe súpisné číslo XXXX na M. ulici vo H. U. F., zapísanej na LV č. XXXX pre katastrálne územie H. U. F. a IV. žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanej. Rozsudok v časti zamietnutia žaloby o vypratanie bytu (pozn.: dovolaním napadnutá časť) právne zdôvodnil ustanoveniami § 2 ods. 2, § 3 ods. 1 a 2, § 663, § 676 ods. 1 a 2, § 677 ods. 1, § 685 ods. 1, § 686 ods. 1, § 710 ods. 1 až 4, § 711 ods. 1 písm. d/ a § 712a ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), čl. 16 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a 3, čl. 21 ods. 1 a 3 Ústavy (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a čl. II ods. 1, 4, 5, ods. 6 písm. d/ a ods. 7, čl. V ods. 1 Všeobecne záväzného nariadenia Mesta Vranov nad Topľou č. 72/2005 o podmienkach nájmu bytov v bytovom dome K. - XX R.C.. H. U. F., E. E. - M. (ďalej len „VZN č.

72/2005“). Vecne dôvodil, že žalobca (ako prenajímateľ) prenajal žalovanej (ako nájomcovi) byt na základe nájomnej zmluvy z 1. decembra 2016 uzatvorenej na dobu určitú (od 1. januára 2017 do 31. decembra 2017). Nájom bytu mal zaniknúť k 31. decembru 2017. Aj keď ďalšia zmluva písomne uzavretá nebola, nájom zostal vo forme tzv. „faktického nájmu“, pretože žalovaná s maloletou dcérou zotrvala v užívaní bytu v plnom rozsahu tak, ako bol popísaný v pôvodných písomných nájomných zmluvách a žalobca toto jej užívanie bytu toleroval, pričom z jej strany očakával odplaty za užívanie bytu v identickej výške, ako boli dohodnuté v pôvodne uzavretej písomnej nájomnej zmluve na určitú dobu. Žalovaná platila platby síce v omeškani, niekedy len čiastočne, ale adekvátne jej sociálnym a ekonomickým možnostiam, nakoľko je slobodnou matkou - samoživiteľkou maloletej dcéry (narodenej v roku XXXX), do roku 2019 pracovala ako opatrovateľka v A., od 17. júna 2019 bola dlhodobo práceneschopná a neskôr nemohla vycestovať do A. pre pandémiu COVID-19, opätovne si našla prácu až od júla 2021. Zotrvanie žalobcu na nároku na vypratanie bytu (keď žalovaná po začatí konania zaplatila dlžnú istinu za obdobie august až december 2019 v sume 1 079,90 eur) považoval za nedôvodné. Nebolo by ústavne súladné a proporcionálne, aby žalovaná prišla o obydlie, kde býva aj s maloletou dcérou, a to už aj pri pôvodne žalovanej sume 1 079,90 eur, toľko ak v priebehu konania žalovaná tento dlh uhradila a zostala žalobcovi dlžná iba príslušenstvo dlhu. Nárok žalobcu na vypratanie bytu odôvodnený už len peňažným nárokom na príslušenstvo pohľadávky na úhradách za bývanie je v rozpore s dobrými mravmi a zneužitím vlastníckeho práva na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom; žalovaná by s maloletou dcérou zostala „na ulici“ a došlo by k ujme na jej práve na súkromie a obydlie. Nastavenie pravidiel prenajímania bytov upravené vo VZN č. 72/2005 považoval za špekulatívne a rozporné s dobrými mravmi, lebo prakticky vylučuje možnosť prenajať byt zo strany žalobcu ako prenajímateľa akémukoľvek nájomcovi bytu v tomto dome na neurčitú dobu; žalobcovi bola pritom na výstavbu bytového domu poskytnutá podpora z prostriedkov Štátneho fondu rozvoja bývania a dotácia. Rozhodnutie o trovách konania súd prvej inštancie právne odôvodnil § 255 ods. 1 a 2, § 256 ods. 1 a § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a vecne pomerom úspechu a neúspechu žalobcu a žalovanej, ktorý hodnotil ako rovnaký, zistiť aj dôvody hodné osobitného zreteľa na strane žalovanej (jej ťaživú sociálnu situáciu ako aj tzv. covidovú pandemickú dobu), keď nepriznaním trov konania žalobca (ako orgán územnej samosprávy) ekonomicky ohrozený nebude.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 15. júna 2022 sp. zn. 13Co/26/2022 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch III. (zamietnutie žaloby o vypratanie bytu) a IV. (náhrada trov konania) podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil a stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Uviedol, že vyhodnotením testu proporcionality, akým spôsobom strany sporu prispeli k vzniknutej situácii, žalovaná nezapríčinila situáciu, ktorá vznikla neplatením platieb spojených s užívaním bytu, nakoľko z dôvodu svojej práceneschopnosti, respektíve celosvetovej pandémie COVID-19 nemohla vykonávať prácu v A., čím stratila zdroj svojich príjmov. Je nutné prihliadnuť aj na skutočnosť, že v predmetnom byte býva so žalovanou aj jej maloleté dieťa, ktoré má v osobnej starostlivosti. Pri kolízii práva žalovanej na ochranu obydlia zaručeného článkom 21 Ústavy, či článkom 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“) a na druhej strane práva žalobcu na ochranu majetku je rozhodnutie legitímne v demokratickej spoločnosti ako aj sledujúce legitímny cieľ. Odvolací súd poukázal na viacero rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), v ktorých bola posudzovaná otázka zásahu do práva sťažovateľov na rešpektovanie ich obydlia v situácii, keď išlo o ich vystaňovanie (Stanková proti Slovenskej republike č. 7205/02, Čosić proti Chorvátsku č. 28261/06, Brežec proti Chorvátsku č. 7177/2010). Súhlasil so žalobcom, že pri poskytovaní bytov vychádzal z príslušných výnosov ministerstva či zákona o štátnom fonde rozvoja bývania ako aj zo skutočnosti, že zákon obmedzuje poskytovanie týchto bytov pre osoby, ktoré spĺňajú osobitné podmienky. V danom prípade však nemožno neprihliadnuť na individuálne okolnosti prípadu, a to skutočnosť, že žalovaná sa dostala do nepriaznivej sociálnej situácie pod vplyvom ekonomických následkov pandémie COVID-19. K odvolacej námietke ohľadne posúdenia faktického nájmu súhlasil so žalobcom, že žalovaná nemá právny nárok na uzavretie ďalšej nájomnej zmluvy a že tento byt obývala bez platného titulu, čo však nič nemení na záveroch, ku ktorým dospel súd prvej inštancie v časti

zamietnutia žaloby o vypratanie bytu. Nespochybňoval, že žalovaná nedodržiavala platobnú disciplínu, pokiaľ však v tejto súvislosti došlo k späťvzatiu žaloby a súd prvej inštancie vyhovel žalobe v časti o zaplatenie príslušenstva, pričom voči tomuto výroku nebolo podané ani odvolanie, potom vo vzťahu k prejednávanej veci považoval odvolacie námietky za irelevantné. Súhlasil so záverom žalobcu, že na preskúmanie všeobecne záväzného nariadenia je príslušný iný orgán než súd prvej inštancie, čo však nijakým spôsobom nespochybňuje správnosť rozhodnutia vo vzťahu k žalobe o vypratanie bytu. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie v merite vec správne právne posúdil tak, ako to vyplýva z odsekov 69 a 70 odôvodnenia. Plne sa stotožnil s výrokom súdu prvej inštancie o náhrade trov konania a s jeho závermi o existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa na strane žalovanej. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania právne odôvodnil ustanovením § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a vecne skutočnosťou, že úspešnej žalovanej trovy odvolacieho konania nevznikli.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj len „dovolateľ“) dovolanie. Dovolanie odôvodnil ustanovením § 420 písm. f/ CSP (nesprávnym procesným postupom súdu znemožňujúcim strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietal, že v prvoinštančnom rozhodnutí nie je zmienka o aplikácii ustanovení zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 443/2010 Z. z.“). Súd prvej inštancie rozhodol bez znalosti zákonov; nepoužil ustanovenia právneho predpisu „lex specialis“, ktorý výslovne upravoval oblasť právnych vzťahov medzi žalobcom a žalovanou. Strany sporu nie sú povinné upozorňovať súd na existenciu právnych predpisov, nakoľko v zmysle zásady iura novit curia právne predpisy nie sú predmetom dokazovania, pretože ich súd musí poznať. Napadnuté rozhodnutie podstatne kvalitatívne rozšírilo právne zdôvodnenie súdu prvej inštancie, čím reparovalo nesprávne a nedostatočné právne posúdenie súdu prvej inštancie v takom rozsahu, že je možné považovať ho za nové rozhodnutie vo veci samej, čím bolo žalobcovi upreté právo preskúmať ho v rámci dvojinštančného súdnictva. Pri judikatúre, ktorú odvolací súd použil, nedal priestor na vyjadrenie žalobcovi. Odvolacie rozhodnutie „od stola“ bolo pre žalobcu prekvapivé. V napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu opätovne nie je ani zmienka o aplikácii konkrétnych ustanovení zákona č. 443/2010 Z. z., a teda ani v odvolacom konaní nedošlo k jeho aplikácii a bol spomenutý len formalisticky. Odvolací súd síce konštatoval, že žalobca vychádzal z príslušných výnosov ministerstva a zákona o štátnom fonde rozvoja bývania, že žalovaná nemá právny nárok na uzavretie ďalšej nájomnej zmluvy, byt obývala bez platného titulu a nedodržiavala platobnú disciplínu, ale súčasne ani v dôsledku takýchto záverov neposkytol súdnu ochranu oprávneným právam žalobcu. K rozsudku ESLP vo veci Stanková proti Slovenskej republike č. 7205/02 uviedol, že otázka financovania výstavby bytu je nejasná, predmetný byt nemal povahu bytu určeného pre osobitnú (sociálnu) skupinu obyvateľstva, bol to bežný nájomný byt, ktorý užívateľ obýval ku dňu vystaňovania sedem rokov. K rozsudku ESLP vo veci Čosič proti Chorvátsku č. 28261/06 uviedol, že otázka financovania výstavby bytu je nejasná, predmetný byt nemal povahu bytu určeného pre osobitnú (sociálnu) skupinu obyvateľstva, bol to bežný nájomný byt, ktorý užívateľ obýval značne dlhú dobu - takmer 20 rokov. K rozsudku ESLP vo veci Brežec proti Chorvátsku č. 7177/2010 uviedol, že otázka financovania výstavby bytu bola riešená cez osobitné príspevky do bytového fondu, predmetný byt nemal povahu bytu určeného pre osobitnú (sociálnu) skupinu obyvateľstva, bol to bežný nájomný byt, ktorý užívateľ obýval značne dlhú dobu - 35 rokov. Právnou otázkou je, či za zmeneného legislatívneho stavu a existencie lex specialis (zákona č. 443/2010 Z. z.) je vylúčená alebo dovoľená priama aplikácia záverov starších rozhodnutí ESLP aj na prejednávaný spor, ak jeho predmetom je vypratanie bytu prenajatého na dobu určitú v zmysle nájomnej zmluvy podľa ustanovení zákona č. 443/2010 Z. z. Namietol odklon od záverov rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 26. januára 2016 sp. zn. 4 Cdo 53/2015. Napriek tomu, že na uvedené rozhodnutie poukázal dovolateľ v podaní zo 6. apríla 2022, odvolací súd sa s ním nevysporiadal a neobjasnil, prečo sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Výkladom, že právo žalovanej na ochranu obydľia je nadradené právu žalobcu na ochranu majetku, odvolací súd negoval celý účel a podstatu zákona č. 443/2010 Z. z., nakoľko už prvý nájomca v byte by ho mohol považovať za

obydlie podľa čl. 8 dohovoru a napriek výslovne dojednanému nájomnému vzťahu na dobu určitú a výslovnému vylúčeniu povinnosti poskytnúť bytovú náhradu by mohol takýto užívateľ bytu v ňom zotrvať v podstate bez časového obmedzenia. Uzatváraním nájomných zmlúv na dobu určitú žalobca neobchádza chránený nájom bytu, ale povinne postupuje podľa ustanovení § 12 a nasl. zákona č. 443/2010 Z. z. V prípade úspechu dovolateľa v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/4/2020 by bol pomer úspechu a neúspechu strán sporu odlišný, a to ako v odvolacom konaní tak aj v konaní na súde prvej inštancie, preto tu je dôvod na zrušenie súvisiaceho výroku o trovách v odvolacom rozhodnutí, ktorý vychádzal z úspechu žalovanej v konaní. Ohľadne záveru, že žalobcovi nebola priznaná náhrada trov prvostupňového konania aj z dôvodu, že ekonomicky ohrozený nebude a je orgánom územnej samosprávy, poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu z 29. septembra 2015 sp. zn. 4 MCdo 16/2014. Ustanovenie § 257 CSP možno použiť len výnimočne a to len tam, kde nemožno využiť iný inštitút, napr. uplatnenie splátkového kalendára alebo pomerného odpustenia časti náhrady trov. U žalovanej pritom došlo počas konania k zlepšeniu finančnej situácie (deklarovala, že si našla trvalý pracovný pomer od júla 2021), čo odvolací súd prehliadol.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu poukázala na okolnosti prejednávanej veci a navrhla ponechať v platnosti napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a žalobcovi nepriznať právo na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

9. Žalobca vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Dovolací súd, vychádzajúc z konštrukcie dovolacieho konania v podmienkach aktuálnej právnej úpravy civilného sporového procesu a tiež z ostatného záveru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP (v tejto súvislosti porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018), preto pristúpil ku skúmaniu existencie dovolacích dôvodov (a tiež dôvodov prípustnosti dovolania), uplatnených dovolaním v tejto veci, podľa chronológie priradenej im ustanoveniami zákona, ktorého sú súčasťou.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je

výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

11. Pojemným znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017 a 8 Cdo 85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

12. Dovolateľ namietal, že v danej veci nebola zachovaná dvojinštančnosť konania, rozhodnutie dovolacieho súdu považuje za formalistické a prekvapivé.

13. Otázkami ochrany súkromia a obydlia, ochrany vlastníctva a výkonu tohto práva v súlade s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa zaoberal aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze z 10. júla 2001 sp. zn. I. ÚS 13/00, v ktorom uvádza, že: „Ústavou Slovenskej republiky vytvorená ochrana práva na súkromie sa vnútorne diferencuje. Jednotlivými ustanoveniami sa zaručuje ochrana súkromia v rôznych životných situáciách. Do sféry ochrany súkromia patrí aj ochrana obydlia. Zásah do obydlia znemožňujúci ho užívať je spôsobilý zároveň zasiahnuť aj do súkromného a rodinného života jednotlivca. Podľa okolností konkrétnej veci sa ten istý zásah teda môže dotknúť tak práva na ochranu súkromia, ako aj práva na ochranu obydlia“.

14. Právo vlastníť majetok, ktorý zaručuje aj právo ho užívať je zaručené v čl. 20 Ústavy. V predmetnej veci sa žalobca ako vlastník predmetného bytu domáha ochrany svojho vlastníckeho práva.

15. Dovolací súd uvádza, že v prípade žalôb o vypratanie bytu je pre posúdenie, či výkon určitého práva alebo povinnosti je či nie je v rozpore s dobrými mravmi, je náležité posúdenie záujmu vlastníka uplatňujúceho ochranu svojho vlastníckeho práva (vo vzťahu k vypratávanej veci) a na druhej strane záujem vypratávaného subjektu, u ktorého sa môže za určitých okolností javiť jeho vypratanie za neprimerane tvrdé. Právo na obydlie je právom základným, no jeho ochranu nemožno považovať za bezhraničnú, keď povinnosťou súdu je vychádzať z preukázaných skutočností rozhodných pre posúdenie danej veci. Žalobcovi zamietnutím žaloby o vypratanie označeného bytu bola ochrana jeho vlastníckeho práva odmietnutá, avšak len so zohľadnením dôvodov na strane žalovanej navyše bez skúmania jej platobnej disciplíny ako celku (či ide len o ojedinelú situáciu alebo dlhodobý, opakujúci sa stav), bez akéhokoľvek náležitého posúdenia jeho práv ako vlastníka (jeho ochrany) a bez posúdenia jeho limitov podľa zákona č. 443/2010 Z. z. (napr. vo vzťahu k dobe nájmu).

16. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Včlenením formulácie o práve na spravodlivý súdny proces do textu zákona (§ 420 písm. f/ CSP) sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak, sprísnila (IV. ÚS 314/2020, ZNaU 69/2020).

17. Rozhodujúcou skutočnosťou tvoriacou základ pre rozhodnutie súdu sú aj právne normy, ktoré sú na

konkrétny prípad aplikovateľné. Aj zo zásady iura novit curia („súd pozná právo“) možno vyvodiť, že súd sa aj bez návrhu účastníka konania musí vyrovnávať so všetkými relevantnými právnymi normami, aplikovateľnými na konkrétny prípad. Možno rozoznávať napríklad situácie, kedy súd musí určiť relevantnú právnu normu aplikovateľnú na konkrétny prípad a musí ju vo svojom rozhodnutí zohľadniť a kedy súd po určení tejto právnej normy musí zohľadniť všetky časti právnej normy (napr. všetky časti hypotézy právnej normy). Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (napr. IV. ÚS 77/02).

18. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu (pred ním i rozsudok súdu prvej inštancie) nezodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia (tu pozri i ods. 15 tohto uznesenia), keď odvolací súd sa dostatočným spôsobom nevysporiadal s relevantným ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka s prihliadnutím na ust. zákona č. 443/2010 Z. z. (pozn. o ktorom súd prvej inštancie vzhľadom na jeho záver nemal ani vedomosť a to, či ho zohľadnil odvolací súd nie je jednoznačné, nakoľko v rámci rozhodnutia nie je uvedený, resp. je inak označený). Keďže nižšie súdu neskúmali vec z právne významných hľadísk (resp. skúmali nedostatočne, a preto rozhodnutie bolo predčasné), porušili základné právo žalobcu na spravodlivý súdny proces, čím došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Pre úplnosť sa uvádza, že rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za prekvapivé v danej veci, keď odvolací súd doplnil na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP), rovnako nie je dôvodná námietka porušenia zásady dvojinstančnosti konania (odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, pričom doplnil jeho dôvody). Dvojinstančnosť konania znamená možnosť nadriadeného súdu preskúmať vecnú stránku rozhodnutia podriadeného súdu. Civilné sporové konanie nemusí byť nevyhnutne dvojinstančné, dvojinstančnosť nie je všeobecnou zásadou civilného konania.

19. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa pritom do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 5 Cdo 241/2013, 6 Cdo 591/2015, 7 Cdo 212/2014, 8 Cdo 137/2015) a na tom zotrúva rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2 Cdo 5/2018, 3 Cdo 146/2018, 8 Cdo 70/2017). Dovolací súd preto v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska opodstatnenosti argumentácie majúcej väzbu na riešenie právnych otázok.

20. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, lebo nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 449 ods. 1 a 2 v spojení s § 450 CSP).

21. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.